

گفت و شنود در داروخانه

مقدمه:

همکاران محترم داروساز هر روزه با سئوالاتی از سوی بیماران و مراجعه کنندگان به داروخانه روبرو می‌باشند. بیماری خواهد که اطلاعاتی در مورد بیماری خود بدست آورده، از کم و کیف درمان آگاه شود و عوامل تأثیر گذار بر روند بیماری یا درمان خود را شناسایی نماید. در چنین مواردی دکتر داروساز بعنوان «سنگ صبور»، با حوصله و دل سپردن به درد دل بیمار مشکل او را درک، و اطلاعاتی به زبان ساده در اختیار او قرار می‌دهد. «گفت و شنود در داروخانه» مطالبی را در چارچوب گفته شده تهیه و خدمت همکاران تقدیم می‌دارد.

اولسر پپتیک چیست؟

اولسر، جراحی دیواره معده یا دئودنوم (انتهای تحتانی و محل اتصال معده به روده‌ها) می‌باشد.

اولسر چگونه بوجود می‌آید؟

معده محتوی اسیدی قوی است که در هضم غذا دخالت غیر مستقیم دارد. معده برای مهار اثر تخریبی اسید بر دیواره خود، طبیعتاً حاوی ماده محافظ نیز می‌باشد. بهر حال در شرایط خاصی، اسید معده بسیار زیاد و ماده محافظ بقدر کافی نبوده و این وضع منجر به تشکیل اولسر می‌گردد.

* مراکز اطلاعات دارویی دانشکده داروسازی -

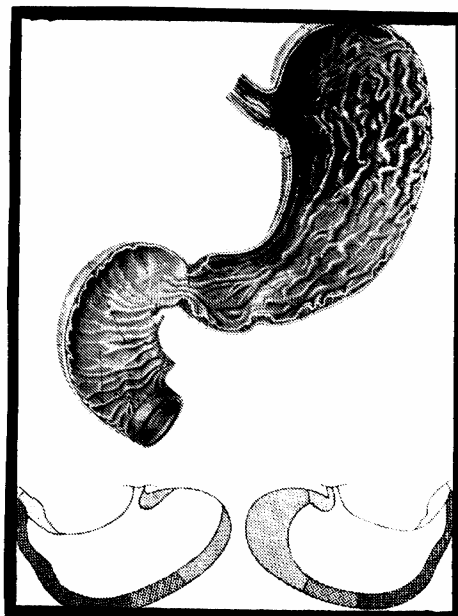
دانشگاه علوم پزشکی تهران

عوامل ایجادکننده اولسر کدامند؟

فاکتورهای خطر شناخته شده اولسر عبارتند از: ۱- الکل ۲- داروهای حاوی آسپیرین ۳- داروهای ضد آرتزیت ۴- سیگار ۵- اضطراب ۶- توارث. استعمال دخانیات گرچه مستقیماً بر معده اثر ندارد، اما با کاهش جریان خون معده که مقاومت آن را در برخورد با اسیدها تقلیل می‌دهد، باعث پیشرفت اولسر می‌گردد. اضطراب اثری همانند استعمال دخانیات دارد و در مجموع حالات اضطراب آور سبب افزایش مقادیر اسید معده شده، احتمال وقوع اولسر را بالا می‌برند. تمایل ابتلا به اولسر موروثی نیز می‌تواند باشد. بنابراین، اگر یکی از والدین شما مبتلا به اولسر بوده‌اند شما نسبت به سایر مردم شانس بیشتری برای ابتلا به اولسر خواهید داشت.

اولسر را چگونه می‌توان درمان نمود؟

اولسر معمولاً توسط داروها بطور مؤثر درمان می‌شود. سه دسته داروی اصلی وجود دارد: نوع اول اسید معده را کاهش می‌دهد، نوع دوم به محافظت دیواره معده کمک می‌کند و سومین نوع از هر دو طریق فوق عمل می‌کند. انتخاب پزشک بستگی به فاکتورهایی دارد که به ایجاد اولسر شما کمک کرده‌اند، چنانچه علائم بیماریتان طی چند روز از بین رفت، ادامه مصرف داروهایتان برای مدت زمانی که پزشک تجویز کرده است، از اهمیت بالایی برخوردار

می‌باشد. این امر شما را مطمئن می‌سازد که اولسر واقعاً و بطور کامل بهبود یافته است.

برای کمک به بهبود اولسر آیا کاری هست که من انجام دهم؟

عوامل متعددی می‌توانند به روند بهبودی

شما کمک نمایند و شما براساس نحوه زندگی‌تان می‌توانید آنها را رعایت کنید:

- ۱- ترک یا کاهش استعمال دخانیات
- ۲- ترک یا کاهش مصرف مواد الکلی
- ۳- اگر بطور مرتب داروی حاوی آسپیرین مصرف می‌کنید، از پزشکتان بخواهید داروی دیگری را پیشنهاد کند.
- ۴- بکوشید حالات اضطراب آوری را که در فعالیتهای روزانه با آنها مواجه می‌شوید، کاهش دهید.

آیا انواع خاصی از غذا را باید مصرف کنم؟

نه، نیازی به رعایت رژیم غذایی خاصی نمی‌باشد. به خوردن غذاهایی که بطور طبیعی از آن لذت می‌برید ادامه داده و فقط از غذاهایی که سبب بهم خوردگی (upset) شکمتان می‌شود، اجتناب کنید، البته پرهیز از مصرف اغذیه محرک اقدامی مناسب محسوب خواهد شد.

آیا مشکلات دیگری می‌تواند اتفاق بیفتد؟

در تعداد کمی از مردم، مشکلات اضافی شامل: خونریزی، بدتر شدن اولسر، سوراخ شدن دیواره معده و تشکیل اسکار ممکنست پیش بیاید. این موارد ذیلاً بحث شده‌اند.

خونریزی: خونریزی از اولسر ممکن است خفیف بوده و بعضی مواقع خودبخود قطع شود. خونریزی خفیف با ظاهر شدن مدفوع سیاه قیرمانند تشخیص داده می‌شود (خون در اثر باکتریها سیاه می‌شود). بهم خوردگی معده همراه با استفراغ نیز ممکن است وجود داشته

باشد. اگر این علائم بوجود آمدند سریعاً با پزشکتان تماس بگیرید. خونریزی شدید نیز ممکن است اتفاق بیفتد. در این مورد، خون قرمز روشن از رکتوم عبور کرده یا مدفوع قرمز تیره می‌شود. بعلاوه استفراغ ممکن است حاوی خون قرمز روشن باشد که در این صورت مراقبت سریع پزشکی مورد نیاز می‌باشد. از روشهای مختلفی منجمله جراحی برای توقف خونریزی استفاده می‌کنند.

سوراخ شدن جدار معده: در این حالت محتویات معده از این سوراخ عبور کرده، سبب تحریک شدید همراه با درد بسیار زیادی می‌شوند. این درد از درد معمولی اولسر که حرکتی نظیر قدم زدن سبب تشدید آن می‌شود، متفاوت است. این وضع نیازمند درمان اورژانس بوده و با جراحی، سوراخ بسته می‌شود. اسکار شدن: اسکار شدن یک اولسر بهبود یافته ممکن است باعث باریک شدن کالیبر دئودنوم و جلوگیری از عبور غذا گردد. این مسئله می‌تواند سبب احساس انباشتگی و سیری (fullness) پس از غذا خوردن و در پاره‌ای مواقع همراه با احساس بیماری یا تهوع شده، کاهش وزن نیز بوجود آورد. اگر متوجه چنین علائمی شدید، با پزشک خود تماس بگیرید. در مواردی دئودنوم با استفاده از تکنیکی که مستلزم جراحی نمی‌باشد، گشوده می‌شود در غیر این صورت با جراحی مشکل برطرف خواهد شد.

آیا در کسانی که بهبود یافته‌اند اولسرها تمایل به بازگشت دارند؟

بله. اولسر تمایل قوی به عود مجدد دارد. حدود ۶۰ درصد مبتلایان به اولسر، زخم دیگری را تجربه خواهند کرد.

آیا من برای ممانعت از این عود مجدد می‌توانم کمکی کنم؟

بله شما می‌توانید با: عدم استعمال دخانیات، عدم مصرف الکل، اجتناب از مصرف آسپیرین و کاهش اضطراب به این امر کمک کنید. درک این مسئله مهم است که اگر نحوه زندگی شما شامل فعالیتهای ایجاد کننده اولسر می‌باشد، نمی‌توان انتظار داشت همیشه داروها به تنهایی باعث بهبود اولسر شوند.

درمان اولسرهای عود کرده می‌تواند مشکلتر بوده و منجر به جراحی گردد و یا باعث اتلاف زمان کار و فعالیت شما و ایجاد علائم مزمن بشود.

خلاصه

داروهای مورد استفاده در درمان اولسر بسیار مؤثرند، ولی بایستی برای یک دوره درمانی مصرف شوند تا از درمان کامل اولسر اطمینان حاصل گردد. بهر حال، داروها اغلب به تنهایی نمی‌توانند مانع عود مجدد و ایجاد درد و ناراحتی زیاد توسط اولسر شوند. شما بایستی سعی کنید فاکتورهای ایجاد کننده اولسر را با عدم استعمال دخانیات و مصرف الکل کاهش دهید. پس از شروع دارودرمانی اگر علائم پس از دو هفته برطرف نشد و یا علائم جدیدی ظاهر شد، حتماً به پزشکتان اطلاع دهید.